

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

26 בספטמבר 2024

1794

כ"ג באלול התשפ"ד

עמוד

הצעת חוק הרבנות הראשית לישראל (תיקון מס' 8) (הרכב האסיפה הבוחרת), התשפ"ד-2024 1456

הצעת חוק הרבנות הראשית לישראל (תיקון מס' 8) (הרכב האסיפה הבוחרת), התשפ"ד-2024

1. תיקון סעיף 7
בחוק הרבנות הראשית לישראל, התש"ם-1980¹ (להלן – החוק העיקרי). בסעיף 7, בפסקה (8), בסופה יבוא "לעניין זה, "רב" – מי שמוסמך לרבנות ("יורה יורה") על ידי מועצת הרבנות הראשית לישראל לאחר שעמד בבחינות בכתב הנדרשות לשם כך אשר נערכו על ידי הרבנות הראשית לישראל, או מי שיש בידו תעודת כשירות לכהונת רב עיר, רב אזורי, רב מושב או רב שכונה, שניתנה לפי חוק זה".

דברי הסבר

עקב הקשיים שהתעוררו ביישום פסק דינו של בית המשפט העליון בעניין רקמן, וכדי להבטיח ייצוג הולם לנשים בהרכב האסיפה הבוחרת, מוצע בהצעת חוק זו לתקן את סעיף 8 לחוק שעניינו נציגי הציבור באסיפה הבוחרת ולקבוע מספר מוערי למינוי של נשים באסיפה הבוחרת באופן המחייב כי הרכבה יכלול 30 נשים לפחות, וכן לתקן את סעיף 7 לחוק ולהגדיר את המונח "רב" לעניין פסקה (8) של הסעיף האמור.

סעיף 1 פסקה (8) של סעיף 7 לחוק קובעת כי ימונו לאסיפה הבוחרת "10 רבנים שימונו הרבנים הראשיים לישראל, בהמשך לאמור בחלק הכללי של דברי החסבר לעיל, מוצע בסעיף 1 להצעת החוק לתקן את הפסקה האמורה ולהבהיר כי "רב" שניתן למנותו לעניין פסקה זו הוא רק מי שמתקיים לגביו אחד מאלה:

(1) הוא מוסמך לרבנות ("יורה יורה") על ידי מועצת הרבנות הראשית לישראל לאחר שעמד בבחינות בכתב הנדרשות לשם כך אשר נערכו על ידי הרבנות הראשית לישראל;

(2) בידו תעודת כשירות לכהונת רב עיר, רב אזורי, רב מושב או רב שכונה, שניתנה לפי חוק זה, על פי הכללים שקבעה מועצת הרבנות הראשית לפי החוק, לכשירות כאמור.

התנאים לקבלת תעודת כשירות לכהונת רב עיר, מפורטים בתקנה 5 לתקנות שירותי הדת היהודיים (בחירות רבני עיר), התשפ"ב-2022, שקובעת כי –

"(א) מועצת הרבנות הראשית תיתן תעודת כשירות למי שמתקיימים בו כל אלה:

(1) אורח חייו ואופיו הולמים לדעתה את מעמדו של רב בישראל;

(2) הוא עמד בבחינות בתלמוד ובפוסקים; בחינות אלה תערוך בכתב ועדת רבנים של שלושה או יותר שמינתה מועצת הרבנות הראשית;

(3) הוא חתם על תצהיר כי יקיים כל החלטה של מועצת הרבנות הראשית.

כללי חוק הרבנות הראשית לישראל, התש"ם-1980 (להלן – החוק), קובע בסעיפים 4 ו-6 כי הרבנים הראשיים לישראל וחברי מועצת הרבנות הראשית נבחרים באסיפה בוחרת. האסיפה הבוחרת מורכבת מ-150 חברים, מהם 80 רבנים ו-70 נציגי ציבור. הרכב האסיפה הבוחרת מפורט בסעיפים 7 ו-8 לחוק. עם 80 הרבנים החברים באסיפה הבוחרת נמנים 10 רבנים שימונו הרבנים הראשיים לישראל, בהתייעצות עם השר ובאישור הממשלה", כאמור בסעיף 7(8) לחוק.

בפסק דינו של בית המשפט העליון מחודש ינואר 2024 (בג"ץ 7583/22 המרכז לקידום מעמד האישה ע"ש רות ועמנואל רקמן באוניברסיטת בראילן נ' הרבנים הראשיים לישראל (פורסם באתר הרשות השופטת, ד' בשבט התשפ"ד 14 בינואר 2024) (להלן – עניין רקמן)), נקבע כי במסגרת הפעלת סמכות הרבנים הראשיים לישראל לעניין סעיף 7(8) לחוק, המסמיך אותם למנות להרכב האסיפה הבוחרת 10 רבנים בהתייעצות עם השר ובאישור הממשלה, יש "לשקול מינוין של נשים... ככל שהן עומדות בדרישות של השכלה תורנית והלכתית מתאימה". פסיקה זו של בית המשפט העליון ופרשנותו למונח "רבנים" לעניין סעיף 7(8) לחוק, יצרה קושי יישומי בעקבות החלטת מועצת הרבנות הראשית אשר קבעה כי לעמדתה ההלכתית, לא ניתן לשקול מינוי אישה כרב.

ביום ב' בתמוז התשפ"ד (8 באוגוסט 2024) ניתן פסק דין בארבע עתירות בנוגע לבחירות לרבנים הראשיים (בג"ץ 4266/24, בג"ץ 4712/24, בג"ץ 4886/24 ובג"ץ 5652/24). בפסק הדין נקבע כי ועדת הבחירות תקבע מועד לבחירות לתפקיד הרבנים הראשיים שלא יאוחר מיום כ"ו באלול התשפ"ד (30 בספטמבר 2024); על הגורמים הממנים להשלים את המינויים החסרים עד למועד הפרסום של חברי האסיפה, וזאת בהתאם להוראות סעיף 7(8) לחוק, כפי שזו פורשה בפסק הדין בעניין רקמן. ואולם הובהר בפסק הדין כי ביצוע הבחירות לא יותנה בהשלמת המינויים החסרים ובמינוי רבנים, לרבות נשות הלכה, לפי סעיף 7(8) לחוק. כתוצאה מכך, האסיפה הבוחרת את הרבנים הראשיים לישראל בבחירות הצפויות להתקיים ביום כ"ו באלול התשפ"ד (29 בספטמבר 2024) כוללת 140 חברים בלבד, משום שלא מונו 10 רבנים על פי סעיף 7(8) לחוק.

¹ ס"ח התש"ם, עמ' 90; התשפ"ג, עמ' 25.

(1) האמור בו יסומן "א", ובו –

- (א) בפסקה (1), בסופה יבוא "ובלבד שלפחות שמונה מנציגי הציבור לפי פסקה זו יהיו נשים";
- (ב) בפסקה (2), בסופה יבוא "ובלבד שלפחות ארבעה מנציגי הציבור לפי פסקה זו יהיו נשים";
- (ג) בפסקה (3), בסופה יבוא "ובלבד שלפחות שלושה מנציגי הציבור לפי פסקה זו יהיו נשים";
- (ד) בפסקה (4), בסופה יבוא "ובלבד שלפחות אחד מנציגי הציבור לפי פסקה זו יהיה אישה";
- (ה) בפסקה (5), בסופה יבוא "ובלבד שלפחות אחד מנציגי הציבור לפי פסקה זו יהיה אישה";
- (ו) בפסקה (6), בסופה יבוא "ובלבד שלפחות אחד מנציגי הציבור לפי פסקה זו יהיה אישה";
- (ז) בפסקה (7), בסופה יבוא "ובלבד שלפחות שניים מנציגי הציבור לפי פסקה זו יהיו נשים";
- (ח) בפסקה (8), במקום "אנשי" יבוא "נשות";

(2) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(ב) היה מספר הנשים המכהנות בתפקידים המנויים בפסקאות (1) עד (5) של סעיף קטן (א) נמוך מהמספר המזערי למינוי נשים לנציגות ציבור הקבוע באותן פסקאות, ימונו נשים לנציגות ציבור לפי אותן פסקאות, בהתאם למפורט להלן, לפי העניין, עד להשלמת המספר המזערי כאמור:

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 2 בהמשך לאמור בסעיף 1 לדברי ההסבר לעיל וכדי להבטיח ייצוג הולם לנשים כנציגות ציבור באסיפה הבוחרת, מוצע בסעיף 2(1) להצעת החוק לתקן את סעיף 8 לחוק, שעניינו נציגי הציבור באסיפה הבוחרת, ולסמנו כסעיף קטן (א) ולקבוע בו מספר מזערי למינוי של נשים לנציגות ציבור, מכל אחת מהקבוצות המיוצגות בהתאם לסעיף זה (ראשי הערים; ראשי המועצות המקומיות; ראשי המועצות האזוריות; ראשי המועצות הדתיות בערים ובמועצות המקומיות; שרים; חברי הכנסת ונציגי הציבור שימנה השר).

נוסף על כך, מוצע בסעיף 2(2) להצעת החוק להוסיף סעיף קטן (ב) אחרי סעיף 8(א) לחוק בנוסחו המוצע, אשר קובע מנגנון פעולה בנסיבות שבהן לא מתקיים האמור לגבי המספר המזערי למינוי נשים לנציגות ציבור כפי שנקבע

(ב) השתכנעה מועצת הרבנות הראשית כי אדם הוא תלמיד חכם מובהק הבקי, בין השאר, בכל פרטי ההלכות הנוגעות למילוי תפקיד רב עיר, רשאית היא לפוטרו מן הבחינות האמורות בתקנת משנה (א)2, ובלבד שבין המצביעים בעד הפטור היו הרבנים הראשיים לישראל".

פירוט הבחינות הדרושות לצורך קבלת כשירות לרב עיר, רב אזורי, רב מושב ורב שכונה מפורטים בהחלטת מועצת הרבנות הראשית מיום ז' באדר ב' התשע"ט (14 במרץ 2019), שקובעת כי המבקש לקבל תעודת "יורה יורה" או כשירות לרב שכונה עליו לעבור שש בחינות; המבקש לקבל כשירות לרב מושב עליו לעבור שש בחינות; המבקש לקבל כשירות לרב אזורי עליו לעבור תשע בחינות, והמבקש לקבל כשירות רב עיר עליו לעבור אחת עשרה בחינות בכתב ובחינה אחת בעל פה.

(1) לעניין פסקה (1) – בידי ראשי הערים הקטנות מבין 25 הערים הגדולות כאמור באותה פסקה, שבהן לא מכהנת אישה כראש עיר, לפי סדר גודלן, מהקטנה ביותר, כך שכל ראש עיר כאמור ימנה נציגת ציבור אחת; מינוי כאמור ייעשה באישור מועצת העיר;

(2) לעניין פסקה (2) – בידי ראשי המועצות המקומיות הקטנות מבין 6 המועצות המקומיות הגדולות, שבהן לא מכהנת אישה כראש מועצה מקומית, לפי סדר גודלן, מהקטנה ביותר, כך שכל ראש מועצה מקומית כאמור ימנה נציגת ציבור אחת; מינוי כאמור ייעשה באישור מליאת המועצה המקומית;

(3) לעניין פסקה (3) – בידי ראשי המועצות האזוריות הקטנות מבין 4 המועצות האזוריות הגדולות, שבהן לא מכהנת אישה כראש מועצה אזורית, לפי סדר גודלן, מהקטנה ביותר, כך שכל ראש מועצה אזורית כאמור ימנה נציגת ציבור אחת; מינוי כאמור ייעשה באישור מליאת המועצה האזורית;

(4) לעניין פסקה (4) – בידי מליאת המועצות הדתיות הקטנות מבין 14 המועצות הדתיות של הערים הגדולות, שבהן לא מכהנת אישה כראש מועצה דתית, לפי סדר גודלן, מהקטנה ביותר, כך שכל מליאת מועצה דתית כאמור תמנה נציגת ציבור אחת;

(5) לעניין פסקה (5) – בידי מליאת המועצות הדתיות הקטנות מבין 4 המועצות הדתיות של המועצות המקומיות הגדולות, שבהן לא מכהנת אישה כראש מועצה דתית, לפי סדר גודלן, מהקטנה ביותר, כך שכל מליאת מועצה דתית כאמור תמנה נציגת ציבור אחת.

דברי הסבר

מינוי זה יתבצע בהתאם לגודלן של 25 הערים הגדולות, מהקטנה לגדולה, עד להשלמת המספר המזערי הקבוע לאותה קבוצה. לדוגמה, אם בקבוצה זו נמצאו שתי נשים בלבד המכהנות כראשי ערים, ימונו שש נציגות ציבור בידי ראשי הערים המדורגות במקומות 20 עד 25, כך שכל ראש עיר ממנה נציגת ציבור אחת. מינוי זה יהיה בכפוף לאישור מועצת העיר.

המנגנון האמור יחול באופן זהה על שאר הקבוצות הקבועות בפסקאות (2) עד (5), בשינויים המחויבים.

בסעיף קטן (א) כנוסחו המוצע, כך מוצע לקבוע כי בהינתן שמספר הנשים המכהנות בתפקידים המנויים בפסקאות (1) עד (5) של סעיף קטן (א) נמוך מהמספר המזערי הקבוע למינוי נשים לנציגות ציבור לפי אותן פסקאות, יהיה על כל אחת מהקבוצות כאמור לפעול בהתאם למנגנון שנקבע לגביה בפסקאות (1) עד (5) של סעיף 8(ב).

כך למשל, בפסקה (1) של סעיף 8(ב) מוצע לקבוע כי במצב שבו אין ייצוג של לפחות שמונה נשים מבין 25 ראשי הערים הגדולות, יידרשו ראשי הערים הקטנות מבין הערים הגדולות שבהן לא מכהנת אישה כראש עיר למנות אישה כנציגת ציבור באסיפה הבוחרת. יודגש כי